

Cassandra mäss kaine mõistuse vastu

- ▶ Estonias esietendunud "Cassandra" jutustab loo targast ja tunde-
lisest naisest
- ▶ Luciano Cannito lõi tänasest mõttelaadist kantud balletilavastuse

Ago Herkül
balletikriitik

BALLETT ▶ Üle aegade kõige marulisema aplausiga lõppenud Estonia balleti "Cassandra" esietendus tõestas end läbi kaasaegse poeetilise tantsu.

Cassandra on mõistatuslik naine. Tark naine, kelle jaoks ei ole pääseteed. Naine, kes on teadlik kurvast tõest, kuid keda ei usuta. Armastatud ja hüljatud naine. Naine, kes on teistest erinev. Igavene naine, keda on kõigis naistes. Selline on Itaalia lavastaja Luciano Cannito balletilava Cassandra.

Kindlasti pole see lugu Kreeka mütoloogiast, vaid lugu naisest, kel on kinkida tarkust ja tundeid, kuid kes ei leia enda ümber muud kui pealiskaudsust ja mõistmatust. Mis tipneb tema hullusärki surumisega – oma isa

Cassandra (Marina Chirkova) oma ema (Kaire Kasetalu, paremal) ja isaga (Vitali Nikolajev). FOTO: HARRI ROSPU

muud kui pealiskaudsust ja mõistmatust. Mis tipneb tema hullusärki surumisega – oma isa kätega.

Nähtud etenduse põhjal on Cannito üks poeetilisemaid autoreid kaasaegsete koreograafide seas. Poeesia on ta omapära, lavastamismaneer. Cannito eitab teravalt kodanlikku heaolumaailma, millega teda seovad veresidemed, vahetu kokkupuude ja mis on kujundanud ta maailmatunnetuse. Ta vihkab üle kõige selle maailma väikekodanlikku "kainet mõistust". Ja ainus, mida Cannito suudab sellele vastandada, on poeesia – ka siis, kui see on määratud läbikukkumisele. Helisema jääb utilitaarse, individuaalsuse kaotanud, nivelleeritud mõtlemisviisiga ühiskonna vastu suunatud üksikindiviidi – Cassandra – mässu poeetiline üldistus.

Selles lavastuses kõlab "pesimistlik kangelaslikkus" opti-

Cassandra (Marina Chirkova) oma ema (Kaire Kasetalu, paremal) ja isaga (Vitali Nikolajev). FOTO: HARRI ROSPU

mistlikult. Teatrist lahkudes on hinges tunne võitnud inimlikkusest. Cassandra ütleb lõputseis "ei" ettepanekule lahkuda. Ta on otsustanud jääda, eelistades loobumist elu "mõistlikele" hüvedele. Tundeid ja mõtteid nivelleeriv "kaine mõistuse" maailm on talle vastuvõetamatu.

HIILGAV CASSANDRA OSATÄITJA Marina Chirkova ei väldi oma kangelanna hirmuhetki. Ta ei ignoreeri kõhkklusmomente ega sulge silmi selle ees, mis tegevuse loogikast lähtudes peaks hävitama Cassandras ta otsustavuse. Chirkova Cassandra otsustavus on kindlalt sihipärane, on protest teatud mõttelaadi ja maailmakorralduse vastu.

Tänasele teatripildile kohaselt romantiline Chirkova Cassandra on küll muserdatud dogmade

valest, lõhestatud stiihilisest, intuitiivsest protestist, kuid ta on kangelanna ja seda esimesest lavahetkest alates. Ta algab üksikutest repliikidest – järskudest sitrutustest ülikõrgetele poolvarvastele, kus kõik: keha, käed ja pilk tunglevad üles. Nendes on mingi Chirkovale iseloomulik tähenduslikkus, ta Cassandra erandlikkuse ja teistest eraldatuse tunnetus. See on erilist laadi temperament – survestatud tohutu sisemise pingega, milles rohkem aimad, kui otseselt näed kirgede kobrutust.

Oelda Chirkova kohta – traagilise andejõuga baleriin – siis seda on juba öeldud ta Macbethi, Olympia, Carmen ja Anna Karenina puhul. Piinatud, vaevatud Cassandra on ta traagilise repertuaari suurkujusid.

Eve Mutso Hellenis on tunda

seada eraklikkust, hella tundelisust, sisemise suletuse pinget, mida Cannito targalt rõhutab osatäitja lapselikkusega, mis õnneks pole baleriinile vaid kangelanna ealiseks omapäraks. Selles on Helleni olemus – ainult säärasena, lapsena, on ta küllalt puhas, küllalt puutumatu asumaks Cassandra kompromissitu- le toetamisele teises vaatuses.

CANNITO OSATÄITJATE TÄPSET VALIKUT kinnitavad väga huvitavad Kaire Kasetalu, Sergei Upkin ja Vladimir Arhangelski. Eriti veenev on Arhangelski.

Klassikalise balleti all oleme seni üsna sageli mõistnud lõplikult väljakujunenud süsteemi, milles valitseb kanoniseeritud vormirangus ja harmoonilisuse absoluut. Kuid ühe tingimusega – ükski eraldivõetud etendus po-

CASSANDRA

Muusika: Marco Schiavoni

Koreograaf-lavastaja:

Luciano Cannito (Itaalia)

Kostüümikunstnik:

Elena Cicorella (Itaalia)

Lavakujundus: Nicola

Rubertelli (Itaalia)

BALLETT

Valguskunstnik Carlo Cerri (Itaalia)

Osades: Vitali Nikolajev, Kaire Kasetalu, Marina Chirkova, Sergei Upkin, Eve Mutso, Vladimir Arhangelski jt

Esietendus: 10. mail Estonias

le kunagi kehastanud klassikalise balleti kui süsteemi lõplikust. Klassikaline ballett algab igakordselt ideaalselt omandatud koolitõdedest. Ja nimelt need ranged, kanoniseeritud tões on taganud balletile vaba eneseväljenduse.

Eksperiment on klassikalisele balletile samavõrd omane nagu traditsioonide valdamise täiuslikkust. Nad ei eksisteeri temas

eraldi, paralleelselt, vaid viivad lõpuks välja sellesse punkti, kus moodustub uus – midagi püsiva ja jääva väärtusega balletikunstis.

Lavastaja Cannito on loonud Estonias tänasest mõtte- ja tundedlaadist kantud balletilavastuse, milles silmatorkavalt hea Carlo Cerri valgusrežiini seob elegantseks tervikuks kõik etenduse 19 stseeni.